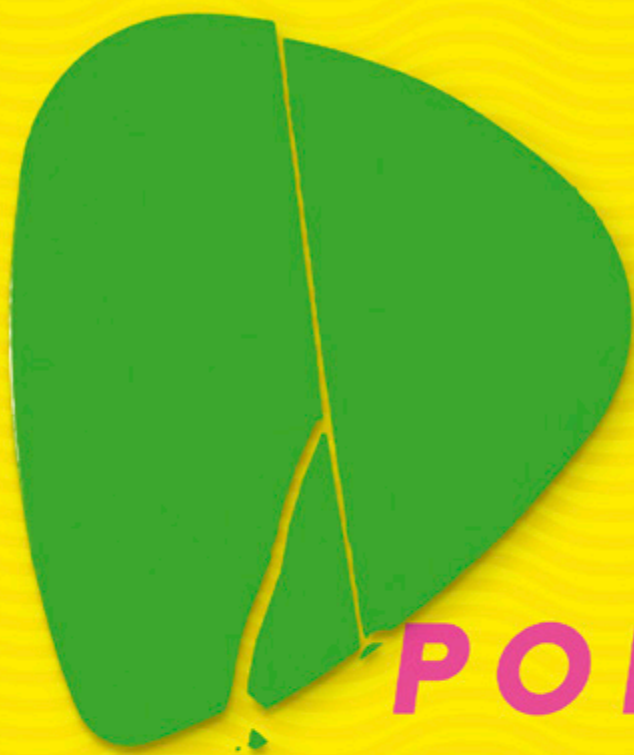

Satunmaa-tangosta 2080-luvulle

**POP-
MUSIIKIN**

Jukka Haarma

Anna-Kaisa Kaplas

Ilkka Mattila

UUSI

AIKA

Tammi

Satunmaa-tangosta 2080-luvulle

**POP -
MUSIIKIN**

Jukka Haarma **UUSI**

Anna-Kaisa Kaplas

Ilkka Mattila **AIKA**

tammi

80 VUOTTA

HELSINKI

Teoksen tekijät ovat saaneet tukea WSOY:n kirjallisuussäätiöltä,
Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö JOKESilta, Suomen
Tietokirjailijat ry:ltä ja AEK-koulutussäätiöltä.

© Jukka Haarma, Anna-Kaisa Kaplas, Ilkka Mattila ja Tammi 2023

Kaikki sisäkuvat © Anna-Kaisa Kaplas.

Esilehtikuvat: Saarinen, UA, kuvaaja 1959 / Museovirasto
Hanna Nousiainen, Julius Konttinen

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-04-2327-8

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

1	INTRO	11
	TÄSSÄ KIRJASSA PUHUVAT	14
	ALAN TERMIEN JA SLANGISANOJEN SELITYKSET	16
	”NUORUUS ON IHANAA.” <i>Kun pop ja fanius tulivat Suomeen:</i> <i>Paul Anka Linnanmäellä</i>	19
2	POPIN UUSI NOUSU	21
	Nykypopin edeltäjät: Aikakone, Nylon Beat ja Gimmel	21
	Idols: tähtitehdas?	29
	NUORISON PALUU JA POPIN NOUSU. <i>Nuorten musiikin käyttö ja musiikkimaku</i>	35
	AIKAJANA: POPIN KAKSI VUOSIKYMMENTÄ	37
3	POPISTA JA FANIUDESTA	39
	”Se iso pallo keskellä” – <i>Lyhyt katsaus popin käsitteeseen</i>	39
	1960-LUVUN SUOMI: POP VÄHEMMISTÖN MUSIIKKINA	44
	PEKKA LAINE: MISTÄ POP ALKAA?	46
	KIRKUJISTA VALLANKÄYTTÄJIKSI. <i>Lyhyt katsaus faniuden historiaan ja uuteen merkitykseen</i>	50
	Fanien ja artistien liitto. <i>Artistit fanituksen kohteina ja faneina</i>	53

4 ROCKIN AJASTA POPIN AIKAAN,	
CD-AJASTA SUORATOISTON AIKAAN	61
Rockbändeistä popartisteihin	61
JUHA ITKONEN: KANSSAKUUNTELIJA	68
NÄIN SE TEHTIIN: MAIJA VILKKUMAA: SATUMAA-TANGO (1999)	71
Levykaupan hyllymetreistä rajattomaan tarjontaan. <i>Fyysisten levyjen myynti vs. suoratoisto. Pitkän hännän ja katalogin merkitys</i>	73
NÄIN SE TEHTIIN: PMMP: LAUTTURI (2009)	82
Levy-yhtiö artistin palvelijana. <i>Levy-yhtiöiden uudet roolit ja toimintamallit. Artistien valinta: major-, indie- vai DIY-yhtiö?</i>	84
Yhden hitin ihmeitä vai pitkiä uria? <i>Levy-yhtiöiden uudet ansaintamallit</i>	100
NÄIN SE TEHTIIN: JENNI VARTIAINEN: MISSÄ MURUSENI ON (2010)	104
”Taiteen ja bisneksen välimaastossa”. <i>Artistien, biisintekijöiden, tuottajien, A&R-ihmisten ja managereiden uudet luomisen tavat, roolit ja yhteistyömuodot</i>	106
NÄIN SE TEHTIIN: SINI SABOTAGE (FEAT. VILLEGALLE): LEVIKSET REPEE (2013)	124
Biisejä ja albumikokonaisuuksia. <i>Biisit vs. albumit bisneksenä ja taiteilijuuden mittarina. Julkaisujen määrät ja aikataulut</i>	126
Uutta Suomessa: yhdessä tekeminen	138
NÄIN SE TEHTIIN: KASMIR: VADELMAVENE (2014)	154
Hittiä etsimässä. <i>Popin olemus. Hitin kaava? Popin ja iskelmän suhde. Biisien tiivistyminen</i>	157
Uuden musiikin perjantai. <i>Uuden musiikin ja trendien seuranta</i>	178
NÄIN SE TEHTIIN: SANNI: 2080-LUVULLA (2015)	182
”Kuka ne biisit oikeasti tekee?” <i>Artistius popin aikana</i>	185
PÄIVÄN HITIT VS. PUHDAS TAIDE	196
Laulu on tunteista tehty. <i>Sanoitusten ja aiheiden muutokset</i>	197
NÄIN SE TEHTIIN: ANTTI TUISKU: MÄ HIIHDÄN (2017)	212
HANNU LINKOLA: IKUISEN VAPUN MAA?	
2000-LUVUN POPMUSIIKIN SUOMI	214
Finnvoxilta kotistudioihin. <i>Teknologian muutokset</i>	217
”Ruotsille hävitään aina”. <i>Musiikkivienti kotimarkkinoiden paineessa</i>	222
OSKARI ONNINEN: SUOMALASEEN MAKUUN	235

5	MENESTYS, MARKKINOINTI JA BRÄNDIT DIGIAIKANA	239
	Levymyyntilistoista datan aikaan. <i>Menestyksen uudet mittarit</i>	239
	NÄIN SE TEHTIIN: PYHIMYS, AKSEL KANKAANRANTA: JÄTTILÄINEN (2018)	245
	Joulusesongista jatkuvaan markkinointiin. <i>Markkinoinnin muutokset.</i>	
	<i>Somemarkkinointi. TikTok uutena markkinointikanavana.</i>	
	<i>Videot ja visuaalisuuden merkitys</i>	247
	"Mehän ollaan somebändi." <i>Artistina somessa</i>	258
	NÄIN SE TEHTIIN: JVG: IKUINEN VAPPU (2019)	266
	Uskottavuuden uudet kasvot. <i>Artistien brändiyhteistyöt</i>	268
6	UUSI MUSIIKKI, VANHA MEDIA	277
	Radioformaatteja, soittolistoja ja yleisötutkimuksia.	
	<i>Radioiden musiikkivalinnat. Radion vaikutus biisien luomiseen ja toimeentuloon</i>	277
	NÄIN SE TEHTIIN: BEHM: HEI RAKAS (2019)	298
	Radiohittejä, Spotify-hittejä, TikTok-hittejä. <i>Radion, suoratoiston ja TikTokin erot musiikin esilletuojina</i>	300
	NÄIN SE TEHTIIN: ERIKA VIKMAN: SYNTISTEN PÖYTÄ (2020)	307
	Printti, tv ja uusi musiikki	309
	MIKKO AALTONEN: SOKKA IRTI	314
	Vain elämää: artistit yhteisen pöydän äärellä	318
7	TAVASTIALTA STADIONEILLE	329
	Elävän musiikin uusi suunta: kotimaiset artistit päättähtinä	329
	NÄIN SE TEHTIIN: WILLIAM (FEAT. CLEVER): PENELOPE (2020)	339
	Kun yleisö laulaa mukana. <i>Elävä musiikki yhteisenä kokemuksena</i>	342
	NÄIN SE TEHTIIN: PEHMOAINO: HALUUN TAKAS MUN PERHOSET (2022)	349
8	LUOVAA TYÖTÄ KELLON YMPÄRI	353
	Jaksaminen, kilpailu ja toimeentulo musiikkialalla	353
	JARI MUIKKU: RAHA RATKAISEE – SUORATOISTOPALVELUJEN TULONJAKOMALLIT	371

9 KOHTI 2080-LUKUA	377
Raja-aidat kaatuvat. <i>Genretöntä musiikkia?</i>	377
Parempi tulevaisuus. <i>Toiveita ja vaatimuksia musiikkialalle</i>	381
OUTRO: ANTTI TUISKU OLYMPIASTADIONILLA	404
LIITE: <i>Finnhits. Kotimaisen musiikin markkinat</i>	406
KIIITOKSET	410
VIITTEET	411
LÄHTEET, KIRJALLISUUS	414
HAASTATTELUT	418
HENKILÖHAKEMISTO	421

INTRO

*Ja joka yö soitan Satumaa-tangon
ja joskus tuntuu kuin joku huutais apua merellä päin
mä panen stereot lujempaa*

• • • MAIJA VILKKUMAA: SATUMAA-TANGO, 1999

*En ehkä osaa sulle puhua
jos annetaan ajan kulua
mut kirjoitan susta lauluja
vielä 2080-luvulla*

• • • SANNI: 2080-LUVULLA, 2015

AJALLISESTI KYSEISTEN laulujen välillä on viitisentoista vuotta. Popmusiikissa on tuona aikana tapahtunut paljon, ja erityisen paljon on tapahtunut Suomessa. Popmusiikin ytimessä on nykyhetki ja sitä kautta – ainakin parhaimmillaan – jatkuva muutos.

Se ei ole merkityksetöntä, sillä suomalaisen iskelmän historiassa perinteellä ja sen vaalimisella on ollut tärkeä asema. Rockin kohdalla sekä Suomessa että muualla muutos oli pitkään sen kantavia ominaisuuksia, mutta tämän vuosituhatvuoden aikana tuntuu vahvasti jo siltä kuin rockin jokainen muutos vertautuisi lähinnä menneeseen, ei mahdolliseen tulevaan.

Suomalaisella popilla ei sen sijaan ole itsestään selvää, hyväksytyä ja arvovaltaista historiaa, jota vasten nykypäivää voisi heti peilata ja arvioida. Osin siksi, että popmusiikin ensimmäinen kausi 1960-luvulla ei ollut maassamme suuri menestystarina. Se oli ennemminkin välivaihe siirtytässä iskelmästä rockin aikaan.

Voidaankin väittää, että popmusiikin suhteen Suomi oli pitkään kehitysmaa. Täällä kopioitiin ulkomaisia trendejä, yleensä viiveellä, tai tehtiin

käännöksiä kansainvälisistä hiteistä. Viime vuosina olemme kuitenkin kuin huomaamatta siirtyneet popin luomisessa, tuottamisessa ja kuluttamisessa merkittävään omavaraisuuteen.

Kirjamme fokus on suomalaisessa popmusiikissa vuosituhannen taitteesta 2020-luvun alkuun. Erityisesti fokus on ajanjakson viimeisessä kymmenessä vuodessa, sillä suurimmat muutokset ajoittuvat juuri tuolle vuosikymmenelle. Siitä voidaan jo puhua menestystarinana, ja iso kysymyksemme kuuluukin, miten ja miksi perinteinen iskelmän ja rockin maa siirtyi suhteellisen nopeassa tahdissa popin aikaan.

Suomalaisesta iskelmästä ja rockista on kirjoitettu paljon, ja samoin suomalaisesta räpistä, jolla on kuitenkin edellä mainittuja genrejä paljon lyhyempi historia. Siksi on aika kirjoittaa myös suomalaisesta popista erityisesti sen omista lähtökohdista käsin eikä vain alisteisena rockin tai räpin historiallisesti usein hyväksytyimmille tarinoille.

Popmusiikista puhuttaessa muutos liittyy yleensä ikään ja uusiin sukupolviin. Niin nytkin. Lisäksi se liittyy teknologian ja bisneksen muutokseen. Pop palasi populaarimusiikin ytimeen vahvasti niiden seurauksena, ja samalla se on synnyttänyt jotain ennenkuulumatonta, -kokematonta ja -näkemätöntä.

Muutos on yllättävälläkin tavalla ollut myös paluuta äänitetuotannon alkuaikoihin. Elämme nyt ehkä uudella tasolla sitä Suomessa ”gramofonikuumeeksi” 1920-luvun lopulla nimitettyä aikaa, jolloin vanhojen savikiekkolevyjen myynti ja kuuntelu lisääntyivät räjähdysmäisesti ja niitä päästiin soittamaan myös ulkoilmassa kannettavien soittimien avulla. Musiikki tallenteena jokapaikkaistui. Ensi kertaa syntyi käsitys hittilevystä, yksittäisen levyn soittamisesta, kuuntelusta ja kuulemisesta kerta toisensa jälkeen ja niiden leviämisestä suursuosioon. Samalla syntyi tähän päivään saakka jatkunut kritiikki samojen, laadullisesti kyseenalaisten suosikkilevyjen jatkuvasta ”veivaamisesta”.¹

Gramofonilevy ja -soitin mahdollistivat täysin uusia tapoja käyttää ja kokea musiikkia, ja saman on tehnyt sittemmin musiikin suoratoisto. Molemmilla kerroilla uuden teknologian ja sen mahdollisuudet otti ensimmäisenä haltuun nuoriso.

Tämä kirja pyrkii selvittämään, mistä tapahtuneessa ja koko ajan meneillään olevassa muutoksessa on kysymys, mitkä tekijät ovat siihen vaikuttaneet ja ketkä ovat olleet sitä tekemässä. Mitä on tapahtunut cd-levyjen valtakauden vaihtuessa suoratoiston aikaan? Miten nuoriso, fanit, sosiaalinen media ja uusi teknologia nostivat toinen toisensa koko

musiikkialan ytimeen? Mitä kaikkea mahtuu matkalle kotimaisista kitarabändeistä kotistudioiden ja biisileirien maailmaan, Tavastia-klubilta areenoille ja stadioneille? Miten musiikin luominen, välittäminen, vastaanotto ja markkinointi ovat muuttuneet? Entä sävellykset ja sanoitukset? Miten tekijäjoukon monipuolistuminen on muuttanut koko populaarimusiikin kenttää? Miten artistit, biisintekijät, alan toimijat ja vaikuttajat ovat kokeneet tuon muutoksen, ja mitä he odottavat tulevaisuudelta?

On hyvä muistaa: vanhat kunniakkaat valtiaat iskelmä ja rock kuuluvat ja elävät tavalla tai toisella uuden popmusiikin sisällä. Usein niin, että iskelmän, rockin ja popin välisten rajojen vetäminen on sekä vaikeaa että ehkä turhaakin. Toisaalta popmusiikin karkealtakin tuntuva erottaminen omaksi genrekseen voi lisätä ymmärrystämme musiikin erilaisista lähtökohdista sekä toteutus- ja vastaanottotavoista.

Iso, tutkimuksillakin todistettu kuva on tämä: 50 vuodessa popmusiikki on maassamme noussut iskelmän ja rockin valtakausien jälkeen yhdestä inhotuimmasta musiikin lajista ehkä kaikkein pidetyimmäksi.²

Kirjamme haluaa muistuttaa populaarimusiikkia myös sen omasta ytimeestä suosittuna sekä yhteisesti että henkilökohtaisesti koettuna ja koko ajan muuttavana musiikkina. Tulevasta on tunnetusti mahdotonta sanoa mitään varmaa, mutta kirjamme otsikkoon uskomme: popmusiikki, ja koko musiikkiala, elää uutta aikaa.

Helsingissä kevättalvella 2023,

JUKKA HAARMA, ANNA-KAISA KAPLAS ja ILKKA MATTILA

Tässä kirjassa puhuvat

ABREU artisti

AHONIUS, CARLA toimitusjohtaja, manageri, Manage Me

ANNA PUU artisti, laulaja-lauluntekijä

ALFTHAN, ROBERT VON myyntipäällikkö, artistit ja brändit,

Warner Music Finland

ALMA artisti, lauluntekijä, muusikko

ASIKAINEN, RISTO säveltäjä, tuottaja

BEHM laulaja-lauluntekijä, tuottaja, artisti

BENJAMIN artisti

BRUNILA, TEEMU lauluntekijä, tuottaja

CHISU artisti, tuottaja

EHNSTRÖM, AXEL lauluntekijä, tuottaja

ELASTINEN artisti, lauluntekijä, tuottaja

ELLINOORA artisti, lauluntekijä

ERIN lauluntekijä, artisti

EVELINA artisti, lauluntekijä

F artisti, lauluntekijä

FORSSTRÖM, RAMONA markkinointijohtaja, Warner Music Finland

FRISK, TOM musiikkikustantaja, Kaiku Entertainment; manageri,

Backfront Music

FRY, MARK toimitusjohtaja, Warner Music Finland

HABER, SAMU artisti, lauluntekijä

HAKANEN, GABI toimitusjohtaja, A&R, Vallila Music House

HAKANEN, TAPIO musiikkipäällikkö, YleX

HAKANIEMI, ALEKSANTERI artisti, lauluntekijä

HANK SOLO tuottaja, säveltäjä, artisti

HARTIKAINEN, SAMPPA johtaja, promoottori, Warner Music Live

HELENIUS, EPE perustaja, Poko Records; musiikkituottaja

HILTUNEN, RIIKKA musiikintutkija

HYNNINEN, KARI toimitusjohtaja, A&R, Suomen Musiikki

IISA laulaja-lauluntekijä

IMMONEN, JUKKA lauluntekijä, tuottaja

IMMONEN, VIRPI toimitusjohtaja, Fullsteam Management

KAIJA KOO artisti

KALLONEN, ASKO kotimaisen tuotannon johtaja, Warner Music Finland

KARIMAA, IDA A&R, Monsp Records

KASMIR muusikko, lauluntekijä

KEKO SALATA / AALTO, SAKKE säveltäjä, sanoittaja, artisti

KIISKINEN, TIMO laulaja-lauluntekijä

KILPINEN, TOPI tuottaja, lauluntekijä

KOIKKALAINEN, JUHO digiyksikön johtaja, Universal Music Finland

KOKKO, MARJA kotimaisen tuotannon johtaja, Universal Music Finland

KOLEHMAINEN, MAKI säveltäjä

KORHONEN, KAISA lauluntekijä
KUOPPAMÄKI, TIMO A&R-johtaja, Sony Music Finland
KURKI, LASSE A&R-manageri, Warner Music Finland;
säveltäjä, tuottaja
LAITINEN, TEEMU toimitusjohtaja, PME Records
LANZ, HENRI toimitusjohtaja, Sony Music Finland
LAURI TÄHKÄ lauluntekijä, artisti
LEHTIKANGAS, ARJA kilpailijakoordinaattori, toimittaja, Idols;
pääohjaaja, käsikirjoittaja, Vain elämää
LESKINEN, LERI säveltäjä, tuottaja, muusikko
LINDHOLM, PATRICK luovan osaston johtaja, Sony Music Finland
LINDROTH, KALLE laulaja-lauluntekijä
MARISKA laulaja-lauluntekijä
MATTILA, RIKU muusikko, tuottaja
MERILÄINEN, MIKKO päätoimittaja, Soundi
MERIMAA, JUHANI toimitusjohtaja, Tavastia-klubi,
Helsingin Rock and Roll Oy
MUIKKU, JARI toiminnanjohtaja, Suomen Musiikkikustantajat ry
MÄKELÄ, PERTTU artisti, tuottaja; A&R, Etenee Records
MÄNTYSAARI, JUSSI musiikkipäällikkö, Nelonen Media
NELMA U muusikko, artisti
NIEMELÄ, MIKKO promoottori, Ruisrock
NORDSTRÖM, NIKO toimitusjohtaja, Warner Music Australasia
NYQVIST, JANNIKA markkinointijohtaja, Sony Music Finland
OJALA, ARI kanavajohtaja, musiikkipäällikkö, Iskelmä
OJANSUU, EERO talusjohtaja, Universal Music Finland
OLSSON, JONAS säveltäjä, tuottaja
PANNULA, TOM toimitusjohtaja, Playground Music Finland
PARKKONEN, PETE artisti, lauluntekijä, muusikko
PEHMOAINO artisti, sanoittaja, säveltäjä
PYHIMYS / KUOPPALA, MIKKO artisti; tuotantopäällikkö,
Johanna Kustannus (2013-2021)
PÄÄKKÖNEN, RIKU toimitusjohtaja, A&R, Ranka Kustannus
REUNAMÄKI, JUREK säveltäjä, sanoittaja, tuottaja
RIIHIMÄKI, ANTTI säveltäjä, tuottaja, muusikko
RIKALA, SAMI markkinointipäällikkö, kotimainen tuotanto &
back-katalogi, Sony Music Finland
RINTALA, JANNE lauluntekijä
RUUSKA, PEKKA toimitusjohtaja, A&R, Kaiku Entertainment
RÖNKKÖ, KAISA toiminnanjohtaja, Music Finland
SANNI laulaja-lauluntekijä, tuottaja
SARIN, PATRIC säveltäjä
SIRVIÖ, SAMULI säveltäjä, tuottaja, muusikko
TERVONEN, KARI johtava tutkija, Omnicom Media Group
TUOMAINEN, TOMMI toimitusjohtaja, Elements Music

TUISKU, ANTTI artisti
TÄHTINEN, TUOMO toimitusjohtaja, Fullsteam Agency
VAINIKAINEN, TIINA säveltäjä, sanoittaja
VALTANEN, KIMMO toimitusjohtaja, Universal Music Finland
VARTIAINEN, JENNI laulaja-lauluntekijä
VESALA muusikko
VIIVI artisti, lauluntekijä
VILKKUMAA, MAIJA laulaja-lauluntekijä
VILLEGALLE artisti; perustaja, PME Records
VILMA ALINA artisti, lauluntekijä
VÄÄNÄNEN, SAMULI musiikkipäällikkö, Spotify Suomi
WILCZYNSKI, NICHOLAS digijohtaja, Warner Music Finland
WILLIAM artisti
WIRTANEN, ILKKA lauluntekijä, tuottaja
ÄIKÄS, TATU A&R-manageri, Sony Music Finland

Haastattelun henkilön titteliksi tai luovan työn toimenkuvaksi on ilmoitettu se, jossa he ovat kertoneet toimineensa haastattelun aikaan.

Alan termien ja slangisanojen selitykset

ABLETON: Ableton Live, musiikin tekemiseen ja esittämiseen tarkoitettu tietokoneohjelma.

ADLIB: Ad libitum, mieltymyksen mukaan, yleisesti improvisaatiota tarkoittava ilmaisu.

A&R: Artist and repertoire, tuotantopäällikkö, joka etsii levy-yhtiölle uusia artisteja, valitsee kappaleita ja kehittää artistin uraa yhdessä artistin kanssa.

BAS: Brand and artist services, artistin brändiyhteistyötä levy-yhtiössä hoitava osasto tai työntekijä.

BACK-KATALOGI: Artistin tai levy-yhtiön aiemmin julkaistu tuotanto.

BANGERI, BÄNGERI: Erityisen tarttuva hittikappale.

BUUSTATA: Korostaa ja kehua, erityisesti musiikin markkinoinnissa.

CHORUS: Kertosäe.

C-OSA: Kappaleen säkeistön ja kertosäkeen väliin sijoittuva osa, usein ennen viimeisiä kertosäkeitä.

CO-WRITE: Useamman lauluntekijän yhteinen sessio, myös yhdessä tehty sävellys.

COLLABO: Yhteistyö.

CRAFT: (Lauluntekijän) taito.

DIY: Do it yourself, omakustanteinen tuotanto tai julkaisu.

EDM: Electronic dance music, yleisnimitys elektronisesti tuotetulle tanssimusiikille, varsinkin 2010-luvun musiikissa.

ENCORE: Yleisön suosiosoitusten jälkeen keikalla soitettu ylimääräinen kappale tai kappaleet.

EQ-KÄYRÄ: Äänentaajuuksia yleensä tietokoneen näytöllä kuvaava graafinen esitys.

FEAT, FIITTI: Vierailleva solisti, myös vierailijan osuus kappaleessa.

GRAMEXIT: Tekijänoikeusjärjestö Gramexin kautta välitettävät korvaukset, joita maksetaan muusikoille, solisteille ja tuottajille äänitteen radiosoiton ja muun julkisen soiton perusteella.

HARMONIA: Samanaikaisesti soivat äänet.

HEADLINER: Pääesiintyjä.

HOUSE WRITER: Kustannusyhtiön kanssa sopimuksen tehnyt vakituinen lauluntekijä.

INDIE: 1. Independent, suurista monikansallisista levy-yhtiöistä riippumaton itsenäinen levy-yhtiö. 2. Indiemusiikki, erityisesti brittiläisten riippumattomien levy-yhtiöiden 1980- ja 1990-luvulla julkaisema valtavirrasta poikkeava pop- ja rockmusiikki.

KICKI: Kick drum, bassorumpu tai sitä jäljittelevä elektroninen ääni.

KOMPRESSORI: Äänenmuokkauslaite, joka tasaa alkuperäisen äänisignaalin voimakkuuseroja.

K-POP: 2000-luvulla yleistynyt kaupallinen nimitys eteläkorealaiselle popmusiikille.

KUSTANTAJA: Yritys, joka pyrkii saattamaan musiikkikappaleen eri tavoin kuulijoille ja jolle teoksen tekijä on luovuttanut vastineeksi sopimuksen perusteella osan teoksen lisensointi- ja myyntituloista.

LABEL: Levymerkki, käytännössä usein myös levy-yhtiö.

LAINI: Line, tekstin säe tai sävellyksen melodia.

LINEUP: Kokoonpano.

LOGI: Radiokanavan päivän soittolista.

LUUPPI, LOOPPI: Toistuva, tahdin tai useamman tahdin mittainen rytmikuvio tai fraasi, joka on tallennettu sampleriin tai musiikinteko-ohjelmaan.

MAJOR: Jokin kolmesta suurimmasta kansainvälisestä levy-yhtiöstä: Sony, Universal tai Warner.

MANAGEMENT: Artistin käyttämä manageritoimisto tai yksittäinen manageri.

MASTERI: Aiemmin masternauha, nykyisin mastertiedosto, johon musiikki on tallennettu julkaisukuntoon viimeisteltyinä.

MELODIKKA: Sävelmän melodinen aines, melodian käsittelytapa.

MIDPRICE: Jo aiemmin julkaistu, myöhemmin halvemmalla hinnalla myyty uusi painos vinyyli- tai cd-albumista.

MUTE: Äänitys- tai keikkamikserin kytkin, jolla mykistetään äänikanavan läpi kulkeva signaali.

NAPSTER: 2000-luvun alussa toiminut tiedostonjakopalvelu, jonka kautta välitettiin musiikkia ilmaiseksi ja ilman tekijöille maksettavia korvauksia.

NFT: Non fungible token, musiikissa alkuperäiseksi vahvistettu, musiikkia sisältävä yksilöllinen digitaalinen tiedosto.

OPTIO: Levytyssopimuksen kohta, jossa levy-yhtiö varaa oikeuden julkaista jonkin määrän levyjä varsinaisen sopimuksen päätyttyä.

PITCHATA: Tarjota kappaletta levy-yhtiölle, artistille, suoratoistoon ja / tai radiokanavalle.

PLUGARI: Plug in, musiikinteko- ja äänitysohjelmien sisällä toimiva liitännäisohjelma, yleensä elektroninen instrumentti tai efektilaite.

RECOUPATA: To recoup, päästä omilleen, saavuttaa äänitteen tuotantokulut kattava tuotto.

RECURRENT: Recurrent-materiaali, uutuuslevyjen ja back-katalogin väliin sijoittuvat julkaisut, jotka eivät ole enää uusimpia hittejä, mutta edelleen suosittuja.

ROYALTI: Royalty, äänitteen myyntitulosta artistille sopimuksen mukaan maksettava osuus.

ROSTERI: Levy-yhtiön kanssa kulloinkin sopimussuhteessa oleva artistijoukko.

SAINATA, SIGNATA: Tehdä levytyssopimus, kiinnittää levy-yhtiön artistiksi.

SCOUTATA: Etsiä uusia kykyjä.

SYNA: Syntetisaattori.

SLIIPPERI: Kappale, joka nousee hitiksi vasta kauan julkaisunsa jälkeen.

STRIIMI: Suoratoisto, myös yksittäinen suoratoistokuuntelukerta.

TEOSTOT: Tekijänoikeusjärjestö Teoston kautta musiikin tekijöille musiikin käytöstä ja julkisesta esittämisestä maksettavat korvaukset.

TOPLINE: Kappaleen päämelodia.

TOPLINER: Säveltäjä, erityisesti laulumelodioihin erikoistunut.

TRACKER: Kappaleen taustoihin, rytmiin ja sointurakenteeseen erikoistunut säveltäjä.

TRACK: Levyn raita tai albumin kappale, yleensä myös missä tahansa formaatissa julkaistava yksittäinen kappale.

TRIOLI: Kolmeen yhtä pitkään osaan jaettu nuottien ryhmä, joka vastaa kestoltaan kahta nuottia.

UG: Underground, vaihtoehtokulttuuriin ja -genreihin liittyvä.

UPTEMPO: Nopea tempo.

VERSE: Säkeistö.

”Nuoruus on ihanaa.”

Kun pop ja fanius tulivat Suomeen:

Paul Anka Linnanmäellä

”25 000 pirteää tyttölasta, iältään etupäässä 14–15 vuoden korvilla, on suorittanut kiihkeiden tunteiden, rajattoman ihailun ja ikuisen nuoruuden invaasion suuren sirkuksen porteille. Nuorissa sydämissä milloinkaan sammumatta palava ihanteiden kaipuu leimuaa tänä iltana korkeammalla kuin koskaan ennen. Ihailun kohde on melkein kädenojentaman päässä. Vanha väittämä, että suomalaiset ovat hitaita syttymään, seisoo ainakin tänään Linnanmäellä päälallaan.

Tämä ei ole vain yhden samettiäänen konsertti. Joka kerta kun Paul laulaa valtisanansa love tai destiny, rakkaus tai kohtalo, kohoa katsomossa ilmoille meteli, joka muistuttaa miljoonan tervapääskyn laulua akustisesti suotuisissa olosuhteissa.

Onkohan minkään maailmanaatteen lähettiläs milloinkaan kohdannut hohtavaposkisempaa, säihkyväsilmaisempää tai kiitollisuudessaan jakamattomampaa yleisöä kuin tämä kansikuvapoika Helsingin harjalla... Nuoruus on ihanaa, käsivarteen sankarin kynällä piirretty muistokin kuuluu sen loistaviin hetkiin.”³

Voi olla, että paikalla ollut yleisömäärä ja sen sukupuolijakauma on saatettu arvioida väärin ja reaktiot ovat liioiteltuja suhteessa koko yleisöön, mutta urheiluselostajalegenda Paavo Noposen uutisfilmiltä poimitut sanat Paul Ankan Linnanmäen konsertista elokuussa 1959 ovat monella tasolla ainutlaatuisia. Tuota ymmärtävämmiin nuorisosta, teini-ikäisistä tytöistä tai ihailijoista tuskin Suomessa oli aiemmin sanoja lausuttu, ja harvoin on sen jälkeenkään.

Niin kuin faniutta tutkinut Janne Poikolainen on tapahtumasta kirjoittanut: ”Kaikein kaikkiaan Ankan Helsingin vierailua voidaan pitää suomalaisen konserttitoiminnan ja musiikkifaniuden kannalta hyvin keskeisenä käännekohtana... Suomalaisille popfaneille tapahtuma tarjosi harvinaislaatuisen mahdollisuuden nähdä suuren luokan tähti elävänä kotikaupungissaan ja -maassaan. Samalla se tarjosi nuorille tuulahduksen ’suuresta maailmasta ja angloamerikkalaisesta tähtikulttuurista.’”⁴

Sopivaa myös on, että tietävästi ensimmäinen suomalainen ihailijakerho oli helsinkiläisen 15-vuotiaan teinitytön kesällä 1959 perustama Paul Anka Fan Club.

Tapahtuma huomioitiin laajasti sekä etu- että jälkikäteen. Mainitun uutisfilmin lisäksi esimerkiksi *Viikkosanomat* julkaisi Ankan vierailusta laajan kuuden sivun mittaisen artikkelin ja *Ajan Sävel* -nuorisolehden levikki nousi huippuunsa vuonna 1959 sen julkaistessa Paul Ankan keskiaukeam kuvan.⁵

Nykykielellä ilmaistuna: kyse oli suuresta mediatapahtumasta.

”Ankan saapuessa maahan Suomen soitetuina – ja kaikkien aikojen myydyin single – oli Mauno Kuusiston viipyilevä napolilaishitti Kertokaa se hänelle. Mutta suomalainen yhtenäisyyskulttuuri on jo säröillä, nuoriso lähdessä omille teilleen.”⁶

POPIN UUSI NOUSU

Nykypopin edeltäjät: Aikakone, Nylon Beat ja Gimmel

” Meitä ärsytti silloin tosi paljon, kun rockbändejä pidettiin uskottavina ja Nylon Beatia pidettiin teollisina tai epäaitoina. Näimme asian todellisuuden, ja se oli meidän mielestämme toisin päin.”

... ERIN

” Gimmelin ekaa sinkkua Etsit muijaa seuraavaa dissattiin niin helvetisti.”

... RISTO ASIKAINEN

” Aikakone kuulostaa nyt aika ajattomalta. Soitan aina nuorille tuottajille, että kuunnelkaas näitä, vaikka ne on tehty neljännesvuosisata sitten.”

... MAKI KOLEHMAINEN

ROCKILLA OLI VAHVA ASEMA Suomessa aina 2000-luvulle asti, mutta sille on ollut iskelmän lisäksi muitakin vaihtoehtoja. 1990-luvun alussa alkoi syntyä suomenkielisiä, enimmäkseen elektronisesti tuotettuja ja tanssittavia popkappaleita. Niiden juuret olivat varsinkin ruotsalaisten, saksalaisten ja hollantilaisten tuottajien muotoilemassa eurodancessa, joka taas oli eräänlainen kansanomaistettu versio underground-klubeilla soitetusta teknosta ja housesta. Tyyllilajia nimitettiin milloin teknopopiksi, milloin dancepopiksi tai pelkästään danceksi eli suomalaisittain lausuttuna ”danseksi”.

Vuonna 2002 Suomeen rantautui kansainvälinen formaatiohjelma *Popstars*, jossa etsittiin ja kilpailutettiin nais- ja miespuolisia popyhtyeitä. Ohjelmaa ei tuotettu Suomessa kuin kaksi kautta, mutta se kuvasti tulevaa muutosta. Ohjelma korvasi MTV3-kanavalla vuodesta 1968 lähtien esitetyn ja iskelmämusiikkiin paljolti keskittyneen *Syksyn Sävelen*, joka ei enää kiinnostanut mainostajia riittävästi. *Popstars* oli myös alkusoitto Suomessa paljon merkittävämmälle popohjelmalle – sitä vuonna 2003 seuranneelle *Idolsille*.

• • •

ASKO KALLONEN:

1990-luvun alussa minulla oli Neon 2:sta sellainen olo, että se oli uutta suomalaista poppia, joka ei ole velkaa mihinkään. Se oli mielestäni ehkä ensimmäinen statement siitä, että Suomessa tällainen popmusiikki on mahdollista. Se ei liity Beatlesiin tai rockperinteeseen tai mihinkään paavien hyväksymään oikeaan musiikkiin, vaan se on jotain, mikä ei ole iskelmää eikä rockia, vaan jotain siitä väliltä.

Samaan aikaan pop kaivautui myös kansainvälisesti esiin. Dancepop oli siitä ehkä pinnallinen esimerkki. Ryhdyin seuraamaan, miten dancepop nousi 1990-luvun alussa mannermaisesti ja tajusin, että eihän sitä tehdä Suomessa ollenkaan. Sen takia sainasin sitten BMG-aikanani Aikakoneen, koska tajusin, että Suomessa on ihmisiä, jotka diggaavat tuon kaltaisesta musiikista.

MAKI KOLEHMAINEN:

Ei meillä mitään ihmeellisempää agendaa ollut, mutta tarkoitus oli kuitenkin tehdä positiivista poppia. Se oli lama-aikaa, ja jotenkin koin, että olisi hyvä, jos tulisi sellaisia bändejä, jotka toisivat lohtua ja positiivistakin mieltä. Eihän me sitä silloin ihmeemmin kelattu, me vain tehtiin. Ajattelimme, että teemme vain poppia ja biisit tulee ja biisit menee. Aikakone kuulostaa kuitenkin nyt aika ajattomalta. Soitan aina nuorille tuottajille, että kuunnelkaas näitä, vaikka ne on tehty neljännesvuosisata sitten.

ASKO KALLONEN:

Kun Maki Kolehmainen tuli luokseni, hän kertoi, että hänen suuri idolinsa on Michael Jackson. Miten Michael Jackson voi olla kenenkään musii-kintekijän idoli? Ajattelin silloin, että rock on ainoaa oikeaa musiikkia.

Oli avaava kokemus katsoa, kun löytyi sukupolvi, joka oikeasti tykkäsi popista.

Popin nousu alkoi 2000-luvulla hevibuumin jälkeen. Aikakone ja Motetron tulivat silloin, kun Eppu Normaali oli juuri lopettamassa hallintakauttaan. Ne pyrkivät erottautumaan sillä, että tämä ei ole ainakaan rockia tai iskelmää. Silloin mukaan tuli dancepopin kautta ehkä vähän ylilyöntinäkin stailaus, koska piti näyttää erilaiselta kuin rokkarit ja iskelmätähdet. Ne loivat pohjaa popkulttuurille Suomessa. Siihen samaan maailmaan ui myöhemmin esimerkiksi Antti Tuisku *Idolsin* kautta.

Alkuun poppiin suhtauduttiin usein sellaisella näkökulmalla, että se on ihan paskaa. Näiden popin esitaistelijoiden jälkeen tulivat tv-ohjelmat, kuten *Popstars* ja *Idols*, jotka toivat tietynlaisen statementin siitä, mitä pop on Suomessa. Samaan tyyliin kuin punkrockin aikana sanallistettiin, mitä on vastakulttuuri Suomessa. Pop oli myös tietynlainen musiikillinen vallankumous ilman vallankumous-sanaa.

HANK SOLO:

Toivoin ensimmäisenä levyinäni Aikakoneen *Tähtikaaren taa* -levyä. Faija oli kai ajatellut, että olisin jotenkin ehdollistunut toisenlaiseen musiikkiin, kun kotona soi sellainen vähän kitaravetoinen musiikki. Aikakoneen ekalla levyllä oli *Odota* ja *Alla vaahterapuun*. Levyllä oli ajattomia, helpoja melodioita. Siinä levyssä on jotain hienoa, tyyli puhdasta sitä itseään.

Aikakone on ysäripurkkaa – tai en edes tiedä, mitä genreä se on. Nykypäivänä se kuulostaa itse asiassa freshiltä. Kuuntelin sitä pari vuotta sitten kun olin Losissa. Haimme välillä vaikutteita Ace of Basesta ja noista, ja Aikakoneen ensimmäinen levyhän on juuri sitä, otettu siitä poolista.

ERIN:

Meitä ärsytti silloin tosi paljon, kun rockbändejä pidettiin uskottavina ja Nylon Beatia pidettiin teollisena tai epäaitona. Näimme asian todellisuuden, ja se oli meidän mielestämme toisin päin. Jos rockbändin tukka oli sotkuinen, niin vitsit, että se oli tarkkaan laitettu sotkuisesti.

Olen lukenut jälkikäteen monia aivan absurdeja haastatteluja. Selasta tahatonta työttelyä. Kun hämmennyimme kysymyksistä, meille tuli päälle sellainen uho. Haastattelut olivat ihan hirvittäviä molemmin puolin johtuen niistä asenteista. Tuollaisia haastatteluja ei enää tapahtuisi. Esimerkiksi sellaisia, joissa meidän älykkyyssomääräämme viitattiin ihan naamatusten.

Olen miettinyt, että mitä jos olisimme Nylon Beatin kanssa olleet jollain sellaisella levy-yhtiöllä, joka siihen aikaan preppasi artistejaan haastatteluihin ja antoi esiintymiskoulutusta. Ilkka Vainio ei koskaan harrastanut tätä. Eihän me oltaisi me, jos me olisimme käyneet jonkin esiintymiskoulutuksen. Teimme kaikki virheet emmekä välittäneet mistään. Olimme imago-wise aika punk. Olimme vähän niin kuin nuoret: eihän 15-vuotias kiinnosta, mitä 30-vuotias ajattelee, vaan hänen mielestään kaikki ovat väärässä. Kaikki muut olivat jotenkin aikuista maailmaa. Meikkasimme itse metrossa matkalla haastatteluun, koska ajattelimme, että kaikki muut tekivät mummomeikkejä. Kysyimme aina kaikilta kuvaajilta, että ärsyttääks? Jos ei, pelleilimme hetken ja kysyimme, että no ärsyttääks nyt?

Minusta tuntui, että sitten kun ympärillemme tuli bändi ja olimme ikään kuin saaneet bändissä olevien äijien siunauksen, olimmekin aika rouheita, kun olimme valinneet tuollaiset jätkät. Tai siis kun jätkät olivat valinneet meidät, niin päinhän se tietenkin meni. Meitä otti päähän, että olimme siihen saakka olleet maailman noloin bändi, ja yhtäkkiä kaikki olivatkin muka aina diganneet meistä.

Olemme ehkä eniten saaneet palautetta siitä rohkeudesta, että emme pitäneet huonoina asioita, joita perinteisesti pidetään huonoina. Emme alentaneet itseämme tai suostuneet ikään kuin muuttumaan miehiksi ollaksemme vakuuttavia tai uskottavia.

Meille se kaikki oli itsestään selvää. Emme olisi suostuneet mihinkään muihin ehtoihin. Nyt kun miettii, se oli aika kova asenne. Se juttu oli meille tosi tärkeä, ja meillä oli visio. Meidän nimeksi esimerkiksi haluttiin muuttaa Hotkis. Eli haukku. Uhkasimme vaihtaa levy-yhtiötä, jolloin meille vastattiin, että tytöt, teillä ei ole vielä levy-yhtiötä.

ERIN

SUOMALAISEN POPMUSIIKIN VALTAKAUSI

Kotimaisen populaarimusiikin maailma ei ole entisensä. Ennen sähkökitaroita soittaneiden nuorten miesten yhtyeiden tilalla on nyt kotistudioissaan työskenteleviä tuottajia, artisteja sekä musiikintekijöitä, joista yhä useampi ei ole mies.

Miten rock-Suomesta tuli pop-Suomi? Mitä tapahtui matkalla kitarabändeistä kotistudioiden ja biisileirien maailmaan, miten musiikkibisnes tällä hetkellä toimii ja miltä suomalaisen popmusiikin tulevaisuus näyttää? Kirjaa varten on haastateltu lähes sataa suomalaista artistia, säveltäjää, sanoittajaa, tuottajaa ja musiikkialan toimijaa. Kotimaisen popmusiikin rakenteisiin pureutuva teos selvittää, mitä popissa tapahtuu.

Jukka Haarma vaikutti Yleisradiossa musiikkitoimittajana ja -päällikkönä yli 30 vuoden ajan. Ensirakkauttaan musiikkia hän on kuunnellut intohimoisesti 1950-luvun lopulta lähtien. *Anna-Kaisa Kaplas* on toimittajakoulutuksen saanut tapahtuma- ja musiikkialan ammattilainen. Hän on kasvanut aikuiseksi 2000-luvun popmusiikin säestämänä.

Ilkka Mattila on Helsingin Sanomien toimittaja, joka on kirjoittanut pop- ja rockmusiikista päätyökseen vuodesta 1987. Hän on toiminut myös muusikkona ja tuottajana.
